

PAKİSTAN BİLGİ NOTU

TEMMUZ 2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

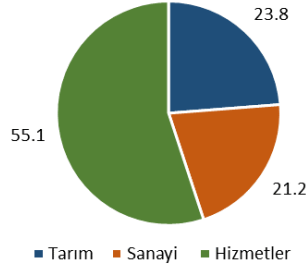
GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	299.3	347.7	-
Büyüme	%	-0.9	5.7	6.0
Nüfus	Milyon Kişi	218.2	222.6	227.0
Kişi Başı Gelir	USD	1,371	1,562	n/a
Enflasyon	%	8.6	9.7	12.7
İşsizlik Oranı	%	7.6	7.4	7
Cari Denge / GSYH	%	-1.5	-0.6	-5.3
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-7.0	-6.1	-5.8
İhracat	Milyar USD	22.2	28.9	-
İthalat	Milyar USD	45.8	73.1	-

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Nisan 2022, Trademap, Pakistan Merkez Bankası, Pakistan İstatistik Ofisi

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: Pakistan İstatistik Ofisi, 2021

Hint – Ganj ovasının batısında kalan Pakistan’ın beşte üçü engebeli dağlık arazi ile yaylalardan oluşmaktadır. Ülkenin kuzeyinde Himalaya sıra dağlarının yarattığı engebe ve tartışmalı Kaşmir bölgesi, doğusunda Hint – Ganj ovasının düz platoları yer almaktadır. Tarımsal alan (%1 kadar) sınırlı olmasına karşın sektörün milli gelir içerisindeki payı %24, istihdam içerisindeki payı %40 seviyesindedir. Buğday, mısır, pirinç, şeker pancarı ve pamuk başlıca tarımsal üretimlerdir.

Dünyadaki doğal gaz rezervlerinin %0,2’sine sahip olan Pakistan’da üretilen gaz iç tüketimde kullanılmaktadır. 1915’ten beri petrol çıkarılmasına karşın rezervler sınırlı olup ham petrol ithalatı zaman içerisinde talebi karşılamak için artmıştır. Kömür çıkarımı ülkede en eski endüstrilerdendir. Coğrafi şartların zorluğundan dolayı kapasitesinin altında kömür çıkarılırken kömür kalitesi düşüktür. Ülkenin doğusunda düşük kalitede demir cevheri bulunmaktadır.

1950’lerde bağımsızlığını kazandıktan sonra sanayileşme çabasıyla beraber ham tarımsal ürünlerin imalatına önem verilmiş, pamuk ham maddeli tekstil ürünlerinin üretimine yol açmıştır. Yünlü tekstil ürünleri, şeker, kâğıt, tütün ve deri endüstrilerinin öncülüğünde imalat sanayi istihdamın %20’sini karşılamaktadır. Öte yandan, Pakistan’da 2018 yılı verilerine göre, üniversite mezunlarının nüfusa oranı %6 seviyesindedir. Bu durum, yüksek teknoloji ürünlerin imalatı konusunda ülkenin gelişimini sınırlamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü 2018 ile 2021 yılları arasında 300 milyon USD civarında yatırım alırken Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru kapsamında önem verilen sektörlerdendir. Önem verilen diğer sektörler, tekstil, eczacılık, otomotiv, mobilyacılık ve tarım sektörleridir.

Pakistan, bağımsızlığını kazandığı yıldan itibaren Kaşmir bölgesi üzerine Hindistan ile dört kez savaşa girmiş, nükleer güç özelliği kazanmıştır. Ancak, kurucusu Muhammed Ali Cinnah dahil birçok siyasi suikaste uğramış, cunta rejimleri hüküm sürmüş, ilk seçimler kuruluşundan yirmi üç yıl sonra 1970’de yapılabilmektedir. Sovyetler Birliği’nin Afganistan’a girmesiyle ABD ile yakın ilişkilere iterken ülkede birçok silahlı örgüt bulunması yabancı yatırımcı iştahını azaltmaktadır.

BÜYÜME:

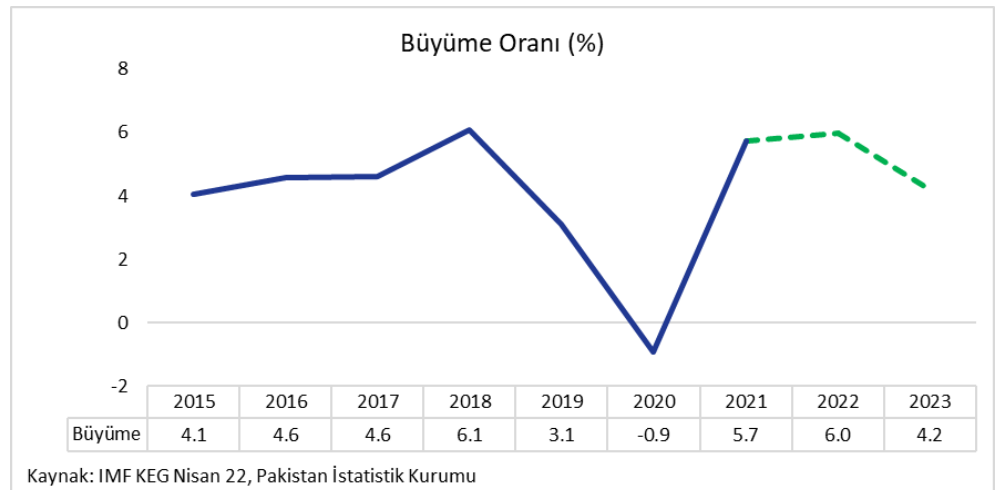
Bağımsızlığını kazandıktan sonra Kaşmir bölgesi üzerine Hindistan ile savaş yapan Pakistan ekonomisi 2010 ile 2017 yılları arasında ortalama %3,8 büyüme göstermiştir. Bağımsızlığını kazandığında 75 milyon nüfusu olan Pakistan 2020 yılına gelindiğinde 220 milyona yakın nüfusa sahiptir.

2018 yılında imalat sanayi bir önceki yıla göre 2 puan yukarıda %7,1 büyürken ekonomi yıl genelinde %6,1 büyümüştür. 2019 yılında sanayi faaliyetleri eski seviyelerine geri dönerken tarım sektörü %1 ile büyüme oranının %3,1 seviyesine kadar düşmesinde etkili oldu. Öte yandan, ulaşım sektörü %7,6 büyüyerek ekonomideki düşüşü sınırladı. Salgının patlak vermesiyle büyük çaplı imalat sanayinin bir önceki yıla göre %11,2 daralmasıyla imalat sanayi %7 seviyesinde küçüldü. Perakende ve ulaşım sektörleri sırasıyla %5 ve %9 daralırken ekonomi yıl genelinde %0,9 daraldı. Ekonomideki daralmayı %3,9'luk büyümeyle tarım sektörü kısıtlarken pamuk üretimi kısıtlamalar sebebiyle 2020 yılında bir önceki yıla göre %4 azaldı.

2021 yılında büyük ölçekli imalat sanayi %11,5'lik büyüme ile ekonomideki toparlanmayı desteklemiş, yıl genelinde ekonominin %5,7 büyümesinde etkili olmuştur. Temmuz 2021 ile Haziran 2022 arasında Pakistan ekonomisinin %6 seviyesinde büyüdüğü tahmin edilirken IMF tahmini %4 seviyesindeydi.

Pakistan'da 17 Türk firması faaliyet göstermektedir. Türk yatırımları ağırlıklı olarak enerji, finans, altyapı projeleri ve müteahhitlik sektörlerindedir.

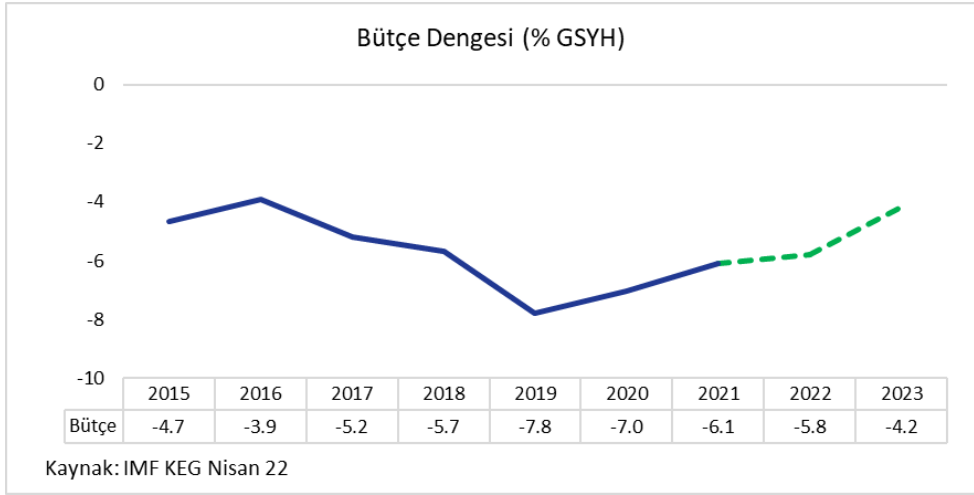
Türkiye'de toplam 233 Pakistan sermayeli firma bulunmaktadır. 2000-2020 döneminde Pakistan firmalarının ülkemize yaptığı doğrudan yatırım miktarı 691 milyon Dolar'dır. Söz konusu firmalar ağırlıklı olarak otomotiv, elektronik, telekomünikasyon, makine, ticaret ve bankacılık sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

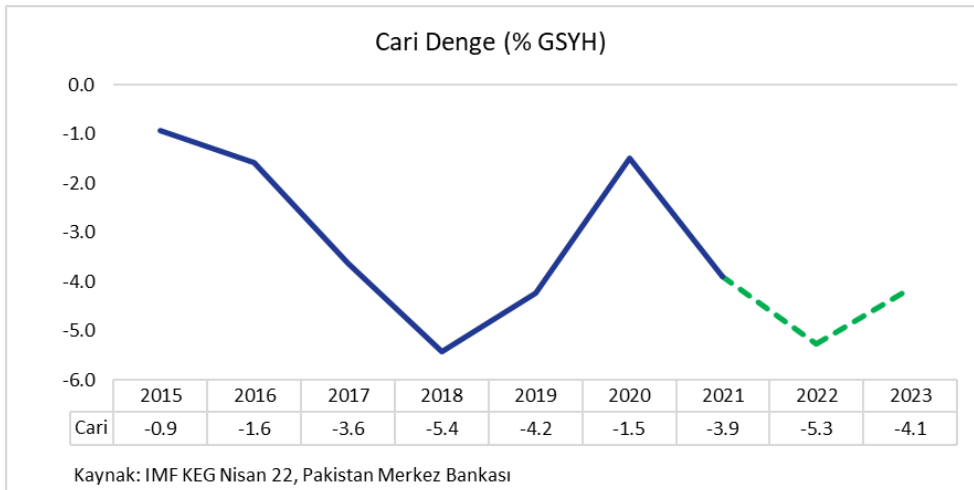
2. BÜTÇE DENGESİ

Pakistan bütçesi genellikle açık vermektedir. Bir ABD doları 2016 yılında 104 Pakistan rupisi iken 2019 yılında 160 rupi seviyesine yükselmiş, bu durum milli gelire oranla bütçe açığının %3,9 seviyelerinden %7,8 seviyesine çıkmasına neden olmuştur. Salgın döneminde bütçe gelirlerinin giderlerden hızlı artmasıyla bütçe açığı %7 seviyesine gerilemiştir. 2021 yıl genelinde bütçedeki iyileşme sürerken Temmuz 2022'de IMF 4,2 milyar USD'lik Genişletilmiş Fon Kredisi Pakistan hükümetine tesis edilmiştir. Önümüzdeki dönemde, enerji sübvansiyonlarının azaltılması ve milli gelire oranla %10 seviyelerinde olan bütçe tabanının genişletilmesi planlanmaktadır. Pakistan kamu borcu 2020 yılında %80 iken 2022 yılında %70 civarında seyretmektedir.

3. CARİ DENGESİ

Pakistan mal ve hizmet ticareti ile birincil gelir dengesi açık vermekte olup cari açığın dengelenmesinde yurtdışında yaşayan Pakistanlıların transfer gelirleri önemli rol oynamaktadır. 2019 yılında milli gelire oranla %4,2 (yaklaşık 13,4 milyar USD) cari açık veren ülke salgın döneminde gelen 29 milyar USD'lik transfer geliri ile milli gelire oranla (%1,5) açık vermiştir. 2021 yılında transfer gelirleri 33 milyar USD seviyesine ulaşırken dış ticaret açığının artmasıyla cari açık 12,2 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Aynı dönem için IMF Nisan tahmini %0,6 seviyesindedir.

4. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri: Pakistan pozitif demografik yapısı göz önünde bulundurulduğunda, yılda %5 ve daha yüksek oranlarda büyüme potansiyeline sahiptir. Önümüzdeki on yılda 30 milyona yakın insanın işgücüne katılacağı tahmin edilmektedir. Ağustos 2017’da yapılan Nüfus ve Konut Sayımına göre Pakistan’ın nüfusu 207,8 milyona yükselmiş olup bu rakam Birleşmiş Milletler tahmininin %7,5 üzerinde gerçekleşmiştir. Bu durum, 1998’deki son sayımdan bu yana 75 milyonluk nüfus artışına işaret etmektedir. Nüfusun büyüklüğü Pakistan’ın muazzam bir ekonomik potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Pakistan’ın geniş nüfusu, insanların alım gücü arttığında tüketim odaklı işletmeler için büyük bir pazar potansiyeli göstermektedir.

Zayıf Yönleri: Pakistan’ın kronik cari ve bütçe açığı vermesi, ekonomiyi dış şoklara karşı hassas, çok uluslu şirketlerden ikili ortaklardan gelen yardım ve kredilere bağlı hale getirmektedir. Son birkaç yıldaki hızlı büyümeye rağmen Pakistan nüfusu yoksul kalmaya devam etmektedir. Gelirler 1400 USD civarında olurken devam eden terör tehditleri ülkenin yatırım görünümü üzerinde yük oluşturmaktadır.

Fırsatlar: Artan kentleşme oranlarının – Birleşmiş Milletler 2010’da %36’larda olan kentleşme oranının 2050’de %60’lara yükseleceğini öngörülmekte ekonominin temel itici gücü olarak hizmet edeceğine işaret etmektedir. Pakistan’ın Çin ile yakın jeopolitik bağları, Çin’in yükselişinden ticaret ve yatırım yoluyla faydalanacağını göstermektedir.

Tehditler: Pakistan’ın yerel talebi karşılamak için yılda 50 milyon varil petrol ithal etmesi, cari dengeyi petrol fiyatlarındaki artışa karşı savunmasız bırakmaktadır.

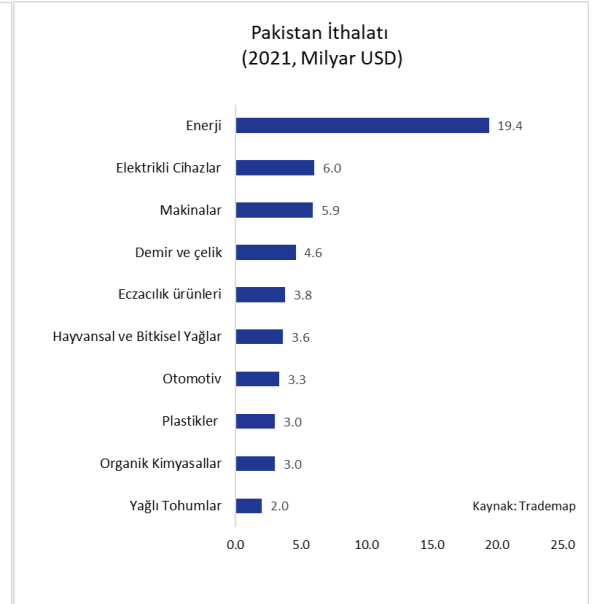
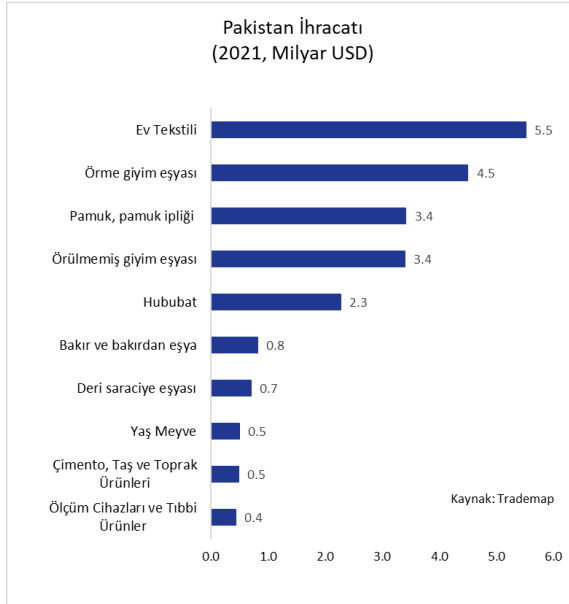
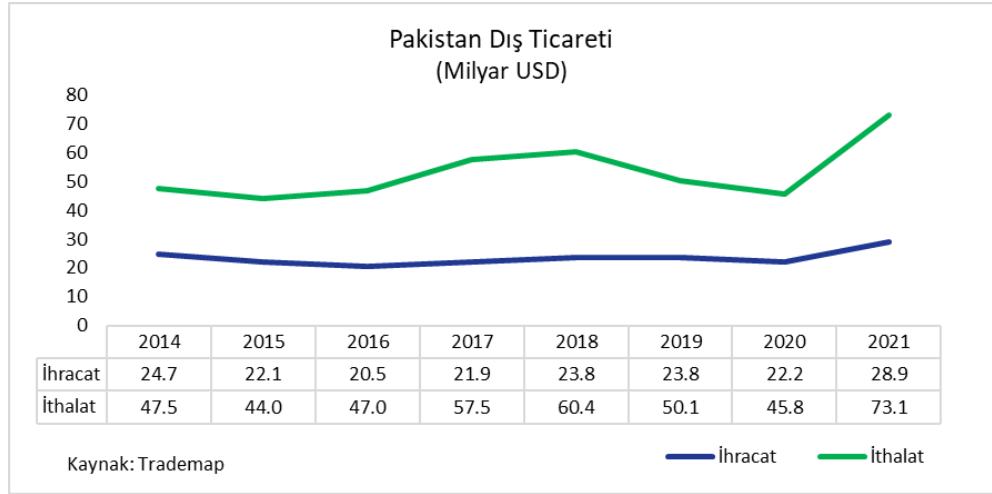

5. DIŞ TİCARETİ

Pakistan dış ticaret dengesi açık vermektedir. 2014 yılında 23 milyar USD seviyesinde olan dış ticaret açığı 2018 yılında 37 milyar USD seviyesine yükselmiştir Döviz kurundaki dalgalanmaların etkisiyle takip eden iki senede ithalat sırasıyla %17 ve %9 azalırken dış ticaret açığı 2020 yılında 24 milyar USD seviyesine gerilemiştir. 2021 yılında ihracat ve ithalat sırasıyla 29 ve 73 milyar USD olurken dış ticaret açığı 44 milyar USD'ye çıkmıştır.

ABD ve Çin, Pakistan ihracatının dörtte birini oluştururken ithalatının ise %40'ına yakını Çin ve BAE ile yapmaktadır.

Pakistan ihracatının yarısına yakını tekstil (ev tekstili, örme ve örülmemiş giyim eşyaları) sektörleri oluşturmaktadır. İthalat tarafında, enerji kalemi tüm ithalatın dörtte birinden fazlasını oluştururken elektrikli cihazlar, makinalar ve demir çelik öne çıkan diğer sektörlerdir.

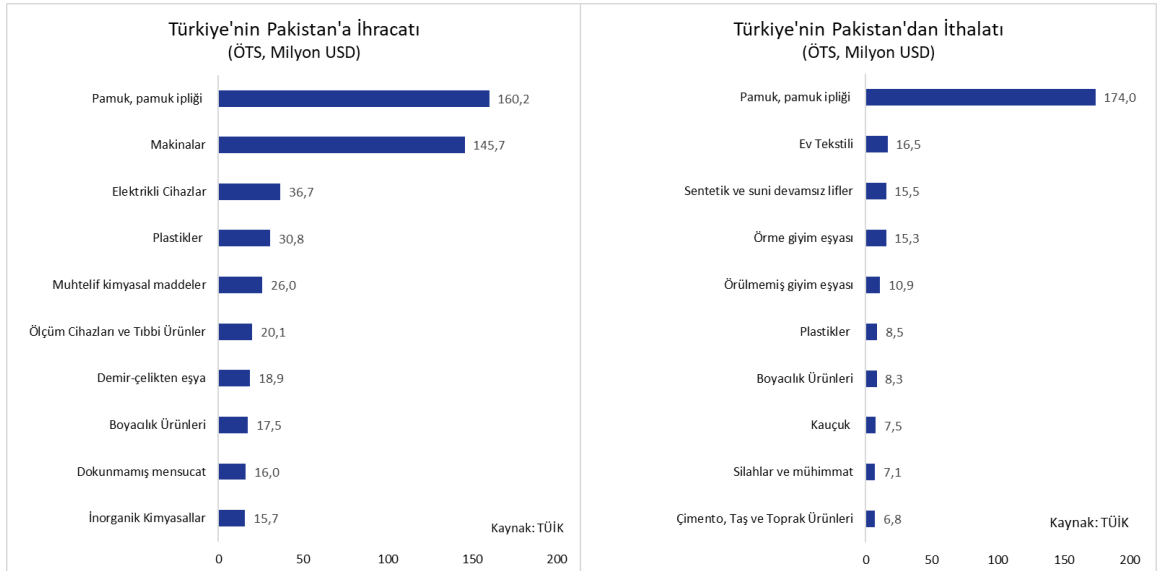
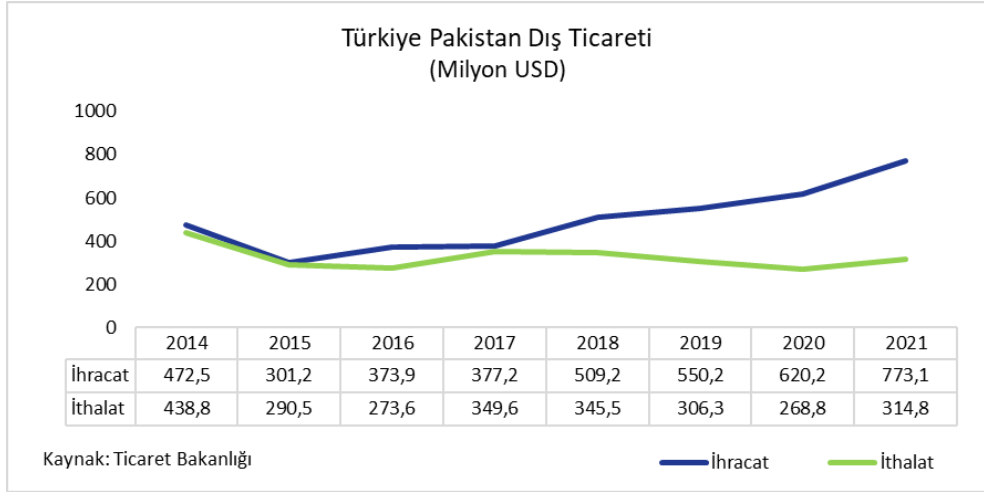

6. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ

Türkiye Pakistan ile dış ticaretinde net ihracatçıdır. 2014 yılında 34 milyon USD olan dış ticaret fazlası 2016 yılında 100 milyon USD seviyesine yükselmiştir. 2017 yılında 28 milyon USD'ye gerileyen dış ticaret fazlası takip eden üç yılda ortalama 250 milyon USD olmuştur.

2021 yılında Türkiye'nin Pakistan'a ihracatı bir önceki yıla göre %25 artarak 773 milyon USD, Türkiye'nin Pakistan'dan ithalatı aynı dönemde %17 yükselerek 315 milyon USD olmuştur. İki ülke arasındaki ticaret hacmi 1,1 milyar USD seviyesinde, Türkiye'nin dış ticaret fazlası 460 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

2021 yılında pamuk, pamuk ipliği sektöründen ihracat tüm ihracatın %23'ünü oluştururken makinalar ihracatı ise %21'ini oluşturmuştur. Türkiye'nin Pakistan'dan ithalatının ise %60'ına yakını pamuk, pamuk ipliği sektörü oluşturmaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr